

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

“ท่องเที่ยวแหลมสิงห์” อิงประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต ๒

จัดทำโดย

นางสาวศราวดี แก้วเขียว
ครู ชำนาญการ
โรงเรียนวัดปากน้ำ(ประสาทวิทยาคาร)

บทนำ

บริบทการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในปัจจุบันพบว่าจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของผู้เรียนส่วนใหญ่มาจากส่วนกลางที่เน้นความสำคัญของประวัติศาสตร์ความขัดแย้งของมหาอำนาจที่ส่งผลต่อกิจกรรมการเรียนรู้ส่วนใหญ่ที่เป็นการท่องจำเนื้อหาในบทเรียนทำให้การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์กลายเป็นรายวิชาที่ไกลตัวการหาข้อสรุปจากหลักประวัติศาสตร์ทำให้สภาพการศึกษาประวัติศาสตร์ของสถานศึกษาไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ในขณะเดียวกันประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งเป็นตัวตนและอัตลักษณ์ของผู้เรียนที่แท้จริงในพื้นที่กลับไม่ได้ให้ความสำคัญมากเท่าประวัติศาสตร์ชาติและมีบทบาทน้อยในการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาทั้งที่ชุมชนมีทรัพยากรที่สำคัญคือ ปราชญ์ชุมชนและครูภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่ผู้เรียนควรได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ (Anukunwathaka, Mangkhong, and Saenbutr, 2021) ประกอบกับปัจจุบันภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ วัฒนธรรมท้องถิ่นถูกละเลยและมีการถ่ายทอดไปสู่คนรุ่นใหม่บ้าง ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย ภาษา ภูมิปัญญาด้านคติความเชื่อ ภูมิปัญญาด้านการประกอบอาชีพ รวมทั้งประเพณีและวิถีชีวิตที่ดั้งเดิมไม่ได้รับการสืบสานและอนุรักษ์ฟื้นฟู และพัฒนาต่อยอดให้เกิดคุณค่าทางสังคมและจิตใจ ทำให้คุณค่าทางมรดกวัฒนธรรมลดน้อยจนแทบจะสูญหาย การส่งเสริมการเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น โดยนำเอาเพลงฉ่อยเข้ามาเป็นกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ เพลงฉ่อย เป็นเพลงพื้นบ้านชนิดหนึ่งของภาคกลาง นิยมเล่นในทุกจังหวัดของภาคกลางและแพร่หลายไปยังภาคอื่น ๆ ทั้งภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคใต้ แต่ในภาคอื่น ๆ นิยมร้องเล่นเป็นบางจังหวัด มิได้แพร่กระจายโดยทั่วไปทุกจังหวัด ชาวบ้านนิยมร้องเล่นกันมานานแล้ว ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าเกิดขึ้นเมื่อใด เพลงฉ่อยไม่มีเครื่องดนตรีประกอบแต่อย่างใด จังหวะในการร้องเพลงใช้การตบมือ อาจมีรับมาตีประกอบให้ดังขึ้นก็ได้ แต่ดั้งเดิมไม่มีการระบุเป็นหลักฐานว่ามีการใช้รับตีประกอบจังหวะ รูปแบบการร้อง มีการไหว้ครู โดยฝ่ายชายจะไหว้ครูก่อน แล้วฝ่ายหญิงจึงร้องไหว้ครูบ้าง ไหว้ครูเสร็จ ฝ่ายชายร้องเกริ่นเป็นการชักชวนให้ฝ่ายหญิงได้ร้องเพลงโต้ตอบกัน หลังจากนั้นจึงเพลงประ ฝ่ายชายขึ้นว่าก่อนเช่นเดิม เป็นการโต้ตอบกัน แล้วฝ่ายหญิงก็ว่าตอบ เรียกว่าร้องโต้ตอบกรรมกัน หลังจากนั้นจึงเล่นเป็นเรื่องเป็นราว เรียกว่า เล่นเพลงดับ โดยมีดับต่าง ๆ เช่น ดับผูกรัก ดับสูกขอ ดับชิงชู ดับตีหมากผัว ดับเหล่านี้นเป็นเรื่องราวของวิถีชีวิต ร้องเล่นกันโดยใช้ปฏิภาณไหวพริบ ใช้ภาษาโต้ตอบกัน มีความสนุกสนานกินใจ สองแง่สองงาม ให้ผู้ฟังไปติดตามไปได้หัวเราะ เรียกว่า “ได้ฮา” ทั้งผู้แสดงผู้ชมก็มีความสุขสนุกสนาน เพลงฉ่อยมีการร้องเล่นกันอยู่ในกลุ่มชาวบ้านและยังมีครูภูมิปัญญาชาวบ้านได้สืบทอดให้กับเยาวชนตามท้องถิ่นและสถานศึกษาต่าง ๆ

สถานภาพในปัจจุบัน เพลงฉ่อยยังเป็นเพลงพื้นบ้านที่ชาวบ้านรู้จัก เพราะเป็นเพลงพื้นบ้านที่ร้องเล่นไม่ยากนัก มีลีลาทำนองที่สั้นและซ้ำวนไปวนมา ภาษาที่ใช้เป็นภาษาง่าย ๆ คำโดดเข้าใจง่าย ยังมีการอนุรักษ์โดยกลุ่มวัฒนธรรมในจังหวัดต่าง ๆ และตามสถานศึกษาก็ยังมีบทเรียนให้นักเรียนได้รู้จักเพลงฉ่อยด้วย เพลงฉ่อย ได้รับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๗ (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (๒๕๖๐). ศิลปะการแสดง. กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันวัฒนธรรมศึกษากรมส่งเสริมวัฒนธรรม.)

อีกทั้งยังได้นำเอาการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ หนึ่ง ที่เน้นการสืบสอบได้พัฒนาขึ้นมาจากกิจกรรมการสอนวิทยาศาสตร์ ชาตรี เกิดธรรม (2545: 36) 3 ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ฝึก ให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้โดยใช้กระบวนการทางความคิด หาเหตุผล ทำให้ค้นพบความรู้หรือ แนวทางแก้ปัญหาด้วยตนเอง กระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน (Bybee. 1990; citing Lawson. 1995: 164 – 164) คือ การสร้างความสนใจ (Engagement) การสำรวจและค้นหา (Exploration) การอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) การขยายความรู้ (Elaboration) และการประเมิน (Evaluation) จากลำดับขั้นตอนดังกล่าวผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง มีการกำหนดประเด็นปัญหาหรือตั้งสมมติฐานขึ้นตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์แล้วทดลองเพื่อตรวจสอบ หรือสืบค้นหาคำตอบตามสมมติฐานนั้น ซึ่งจากความหมายและลำดับขั้นตอนข้างต้นกระบวนการสืบเสาะ หาความรู้แบบ 5E และการสอนประวัติศาสตร์ตามลำดับขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ เป็น รูปแบบหนึ่ง ซึ่งผู้เรียนสามารถเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ได้ใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ มีเหตุผล มุ่งให้ผู้เรียน รู้จักคิดวิเคราะห์สังเคราะห์แสวงหาความจริงจากการสืบเสาะหาข้อมูล รู้จักการแก้ปัญหาด้วยตัวเองรวมทั้งรู้จักทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ นำไปสู่การเสริมสร้างพลังความสามารถของแต่ละบุคคลให้เต็มขีดความสามารถ โดยประยุกต์ใช้หลักการเรียนรู้ด้วยการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง เน้นบรรยากาศในการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิด ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สามารถใช้เหตุผลในการคิด และพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

จากการใช้แหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ มาเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้และการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าการสอนประวัติศาสตร์ของครูประจำการ และครูฝึกสอน หรือนักศึกษาคู่นั้นต้องมีการฝึกและเรียนรู้เกี่ยวกับการคิดทางประวัติศาสตร์เนื่องจากเป็นลักษณะกระบวนการคิดและเป็นไปตามวิธีการขั้นตอนการทางานของนักประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะในการวางกรอบโครงของปัญหา การเลือกพิจารณาข้อเท็จจริง วิเคราะห์ และการสร้างเนื้อหาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ซึ่งครูผู้สอนรายวิชาประวัติศาสตร์อย่างน้อยควรสามารถวิเคราะห์หลักฐานอันเป็นขั้นตอนสำคัญในกระบวนการสืบเสาะและสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ได้ (Keirn and Luhr, 2012: 493-496; Marino, 2012: 107; Yeager and Wilson, 1997: 121.) ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเมื่อได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะหลักฐานจากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนจะช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเกี่ยวกับการคิดและกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ได้ด้วย ซึ่งแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่มีในชุมชนท้องถิ่นนั้นเป็นสื่อเป็นเครื่องมือสำคัญและเป็นแหล่งข้อมูลหลักฐานอย่างดีในการทำความเข้าใจอดีตได้กระจ่างชัดขึ้น(นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2525: 72; สีลาภรณ์ บัวสาย, 2547: 1-39)

ดังนั้นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ที่จะทำให้ครูสามารถสร้างวิถีแห่งการเรียนรู้ขึ้นได้จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์นำมาสร้างหรือพัฒนาความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและมีกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ได้ ตลอดจนได้รับทั้งความรู้ ทักษะกระบวนการและมีเจตคติที่ดีในการเรียนรู้ โดยเฉพาะการศึกษาที่สร้างครูรุ่นใหม่ ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ (Learning Facilitator) ไม่ใช่การถ่ายทอดวิชาแก่ผู้เรียน (Transfer of Knowledge) แต่เป็นการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ ทุกแห่งที่มีความรู้และผู้รู้ (รู้แหล่งข้อมูล หรือแหล่งในการศึกษาหาความรู้ทั้งที่เป็นสถานที่และบุคคล) แบบเรียนมาก สอนน้อย (เสรี พงศ์พิศ, 2552: 112-116; Adele Nye, 2011: 764-766; Johnson, 2007: 199; Jones, 2011: 168-172; Keirn and Luhr, 2012: 495.)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้ และเข้าใจการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น ด้วยกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์
2. เพื่อส่งเสริมทักษะในด้านต่างๆให้กับผู้เรียนได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น
3. เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีมีคุณธรรม รักและหวงแหนอำรุงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย สืบสานและต่อยอด และนำมาปรับประยุกต์ใช้ในปัจจุบัน

เป้าหมายเชิงปริมาณ

- 1.ผู้เรียนจำนวน 142 คน ร้อยละ 100 รู้ และเข้าใจการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น ด้วยกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์
- 2.ผู้เรียนจำนวน 142 คน ร้อยละ 100 เกิดทักษะการเรียนรู้ในด้านต่างๆ โดยการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น
- 3.ผู้เรียนจำนวน 142 คน ร้อยละ 100 ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีมีคุณธรรม รักและหวงแหนอำรุงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย สืบสานและต่อยอด และนำมาปรับประยุกต์ใช้ในปัจจุบัน
- 4.ครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 15 คน มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

- 1.ผู้เรียนรู้ และเข้าใจการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น ด้วยกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์
- 2.ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ในด้านต่างๆ โดยการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น
- 3.ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีมีคุณธรรม รักและหวงแหนอำรุงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย สืบสานและต่อยอด และนำมาปรับประยุกต์ใช้ในปัจจุบัน
- 4.ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น

เนื้อหา

โรงเรียนวัดปากน้ำ (ประสาทวิทยาคาร) ตั้งอยู่อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งเรียนรู้มากมาย แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่เรียนรู้แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (กรมวิชาการ (2545 : 43) จึงทำให้โรงเรียนวัดปากน้ำ (ประสาทวิทยาคาร) ให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ และเป็นการจัดการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร นโยบายการจัดการศึกษา ซึ่งแหล่งเรียนรู้ใกล้โรงเรียนแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด แปลงผักเศรษฐกิจพอเพียง ห้องเรียนดิจิทัลชุมชน เป็นต้น และแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน ได้แก่ คุกขี้ไก่ ดึกแดง ชายหาดแหลมสิงห์ สะพานตากสินมหาราช วัดปากน้ำแหลมสิงห์ โอเอซิส ซีเวิลด์ อ่าวยาง อ่าวกระตัง เจดีย์อิสรภาพ เป็นต้น ตามการบริหารจัดการโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษารายวิชาพื้นฐานประวัติศาสตร์ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามจุดเน้นและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ส่งเสริมการเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อบ่มเพาะให้นักเรียนภาคภูมิใจ รักความเป็นไทย ห่วงแหนในสิ่งที่บรรพชนให้ไว้เป็นมรดกทางปัญญา รักษาสืบสานและต่อยอด และนำมาปรับประยุกต์ใช้ในปัจจุบัน รวมทั้งบ่มเพาะให้ผู้เรียนภาคภูมิใจในความเป็นชาติ ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์วิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์และการอยู่ร่วมกันในสังคม การเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยกาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีมีคุณธรรม อารังรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย

แนวทางการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนวัดปากน้ำ (ประสาทวิทยาคาร) คือ การนำผู้เรียนไปสู่แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งในบริเวณโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ประสบการณ์ ได้ปฏิบัติจริงจากแหล่งเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ การนำนักเรียนสู่แหล่งเรียนรู้มีดังนี้

1. การใช้แหล่งการเรียนรู้เป็นสถานที่ศึกษา ดูงาน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ประสบการณ์ที่กว้างขวาง เริ่มจากแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ใกล้ตัว เช่น ในบ้าน ห้องเรียน โรงเรียน แหล่งเรียนรู้ในชุมชน และแหล่งเรียนรู้อื่นๆ นอกบริเวณโรงเรียน คือ แหล่งเรียนรู้ทางสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เช่น ชายหาดแหลมสิงห์ สะพานตากสินมหาราช วัดปากน้ำ ดึกแดง คุกขี้ไก่ อ่าวยาง อ่าวกระตัง เจดีย์อิสรภาพ เป็นต้น
2. การจัดการเรียนรู้โดยการไปทัศนศึกษา (Field Trip) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่นำผู้เรียนออกไปศึกษาเรียนรู้ ณ สถานที่ที่เป็นแหล่งความรู้ในเรื่องนั้นซึ่งอยู่นอกสถานที่เรียนกันอยู่โดยปกติทางโรงเรียนจึงมีโครงการเพื่อสนับสนุนการสอนประวัติศาสตร์ คือโครงการมัคคุเทศก์น้อย โครงการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน และกิจกรรม “ฉ่อย ท่องเที่ยงแหลมสิงห์” อิงประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน มีขั้นตอนสำคัญ ดังต่อไปนี้

- 1. ขั้นกระตุ้นความสนใจ** ผู้สอนตั้งคำถามกระตุ้นให้ผู้เรียน เกิดความสนใจ อยากรู้ อยากเห็นสิ่งที่จะเรียนรู้ในหัวข้อใหม่ (ศึกษาอะไร ช่วงเวลาไหน สมัยใด และ เพราะเหตุใด) โดยผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันศึกษาหัวข้อเรื่อง หรือ ประเด็นปัญหาจากเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ ซึ่งมีรายละเอียดอยู่ในเนื้อหาของบทเรียน ผู้เรียนแบ่งกลุ่มศึกษาแนวทางของปัญหาด้วยการตั้งสมมติฐานหรือคาดคะเนคำตอบล่วงหน้า
- 2. ขั้นสำรวจและค้นหา** ผู้สอนนำผู้เรียนไปเรียนที่แหล่งเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสืบเสาะหาข้อมูล แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และหาคำตอบ สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนและให้คำปรึกษา แนะนำตามความเหมาะสม ผู้เรียนจะได้นำทักษะกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3. ขั้นอธิบายความรู้** หลังจากกลับถึงสถานศึกษา ผู้เรียนทำความเข้าใจข้อมูล หลักฐานทางประวัติศาสตร์จากหัวข้อเรื่อง หรือประเด็นปัญหาจากเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์นำมา อธิบายเนื้อหาสาระสำคัญ ผู้เรียนสรุปความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ซึ่งทำได้หลายวิธีทั้งในรูปของแนวคิดรวบยอดหรือมโนทัศน์ (Concept) โดยการกล่าวนำเสนอในชั้นเรียน เป็นต้น
- 4. ขั้นขยายความเข้าใจ** ครูผู้สอน ผู้เรียน และปราชญ์ท้องถิ่น ร่วมกันออกแบบโครงการ กิจกรรม จากสถานการณ์เกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่ตนเองศึกษา หรือประเด็นปัญหาจากเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์นำมาให้ผู้เรียน กลุ่มอื่นๆ ทำกิจกรรมและตอบคำถาม ทุกกิจกรรมมีการประยุกต์ใช้ความรู้เชื่อมโยงกับสิ่งรอบตัว โดย เน้นการลงมือปฏิบัติมีการแก้ปัญหา ตัดสินใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริง
- 5. ขั้นตรวจสอบผล** ผู้สอนและผู้เรียนประเมินผลการสืบเสาะหาความรู้จากหัวข้อหรือประเด็นปัญหาจากเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่ผู้เรียนค้นพบ ผู้เรียนประเมินผล การนำเสนอแนวคิดรวบยอดและการทำกิจกรรมตามหัวข้อเรื่องหรือประเด็นปัญหาของกลุ่ม ตนเองและกลุ่มอื่นประเมินผลเป็นขั้นตอนว่ามีผลเป็นอย่างไร เช่น บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ปัญหาและอุปสรรคมีอะไรบ้าง ตลอดจนข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะ ความสามารถสอดคล้องตามจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างแท้จริง สิ่งสำคัญคือการออกแบบกิจกรรมนอกห้องเรียนอย่างเป็นระบบ มีความเชื่อมโยงต่อเนื่องตลอดเวลา เป็นภาคเรียน/ปีในแต่ละระดับชั้นโดยยึดหลักการจัดดังนี้ คือมีเป้าหมายชัดเจน ตารางเรียนมีความยืดหยุ่น เพียงพอต่อเนื่อง และเชื่อมโยงตลอดแนว ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ควรคำนึงถึงการลำดับกิจกรรมจากง่ายไปหายาก กิจกรรมที่เอื้อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองทั้งทักษะ ความสามารถ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และทุกมิติในแต่ละช่วงวัย ตามจุดเน้นฯ อย่างต่อเนื่อง กิจกรรมที่ต้องเป็นการเปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้ประสบการณ์ตามสภาพจริง กิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและต้องมีกระบวนการตรวจสอบหรือประเมินผลด้วย

ผลการดำเนินงาน

ทางโรงเรียนวัดปากน้ำ (ประสาทวิทยาคาร) มีโครงการที่สนับสนุนการสอนประวัติศาสตร์ คือ **โครงการ มัคคุเทศก์น้อย และกิจกรรม “ฉ่อย ท่องเที่ยวแหลมสิงห์”** ตามวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้นักเรียนและผู้สนใจในจังหวัด
2. เพื่อฝึกทักษะ กระบวนการเรียนรู้ ในด้านต่างๆ และถ่ายทอดข้อมูลด้านการเป็นมัคคุเทศก์น้อย
3. เพื่อต่อยอดผลงาน และสานต่อโครงการให้หลากหลายมากขึ้น
4. ผู้เรียนสามารถหาความรู้เพิ่มเติมจากสิ่งที่พบเห็นด้วยการบันทึกข้อมูลเพิ่มเติมทำได้ ประสบการณ์ตรง
5. ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น การใช้แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้เพราะผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากสภาพจริง

การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่ทางโรงเรียนวัดปากน้ำ (ประสาทวิทยาคาร) ได้รวบรวมมาจัดการเรียนการสอนทั้งหมด คือ คุกขี้ไก่ ตึกแดง ชายหาดแหลมสิงห์ สะพานตากสินมหาราช โอเอซิสซีเวิลด์ วัดปากน้ำ ป้อมไพร่พินาศ เจดีย์อิสรภาพ และโรงเรียนวัดปากน้ำ และได้พาผู้เรียนไปค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้จริง จึงทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้เกิดข้อดีในการจัดการเรียนรู้ คือ

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้ สัมผัสสภาพความเป็นจริง ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนและสภาพความเป็นจริง
2. เป็นการเปลี่ยนบรรยากาศของกระบวนการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนตื่นตัว สนใจ สนุกสนานกับการเรียนรู้
3. ฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะด้านต่าง ๆ เช่น ความรับผิดชอบ เสียสละ สามัคคี ทักษะการวางแผนทำงานกลุ่ม
4. ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้
5. ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนด้วยกันเอง ปรากฏท้องถิ่น และสถานศึกษากับชุมชน
6. ประหยัดค่าใช้จ่ายในการซื้อสื่ออุปกรณ์การสอน

จากการดำเนินงานโครงการมัคคุเทศก์น้อย และกิจกรรม “ฉ่อย ท่องเที่ยวแหลมสิงห์” ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการนำผู้เรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ ไปประยุกต์ใช้และเผยแพร่ความรู้ โดยการถ่ายทอดข้อมูลแหล่งเรียนรู้ทั้งหมดเป็นการนำเสนอข้อมูลบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชา ภาษาอังกฤษและภาษาไทย ดนตรีนาฏศิลป์ ทางผู้เรียนได้ถ่ายทอดข้อมูลที่ผู้เรียนสนใจและรวบรวมข้อมูล สรุปผล และถ่ายทอดเป็นข้อมูลมีแหล่งเรียนรู้ดังต่อไปนี้ คุณจีไก่ ตึกแดง ชายหาดแหลมสิงห์ สะพานตากสินมหาราช โอเอซิสซีเวิลด์ วัดปากน้ำ ป้อมไทรพิณาศ เจดีย์อิสรภาพและโรงเรียนวัดปากน้ำ และได้เผยแพร่สู่ช่องทางต่างๆ เช่น Facebook โรงเรียนวัดปากน้ำ (ประสาทวิทยาการ) Youtube และมีผู้มาติดต่อศึกษาดูงานผลงานของผู้เรียน ซึ่งผลตอบรับจากผู้มาศึกษาดูงานชื่นชมและพึงพอใจในผลงานของผู้เรียนเป็นที่น่าพึงพอใจเป็นอย่างมาก

ข่าวประชาสัมพันธ์

โรงเรียนวัดปากน้ำ (ประสาทวิทยาการ)
WATPAKNAM SCHOOL
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต ๑

**ต้อนรับคณะศึกษาดูงาน
โรงเรียนบ้านหนองยาง**

วันพฤหัสบดีที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2567

นางสาวเสาวนีย์ บุญไทย
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปากน้ำ

นางสาวเสาวนีย์ บุญไทย ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปากน้ำ (ประสาทวิทยาการ) พร้อมด้วยคณะครู ให้การต้อนรับ คณะศึกษาดูงานจากโรงเรียนบ้านหนองยาง ประสาทวิทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ซึ่งเข้าศึกษาดูงานการจัดการเรียนการสอน การบริหารงาน 4 กลุ่มงาน การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก Active Learning และภาคคุณศรัทธา

ข่าวประชาสัมพันธ์

โรงเรียนวัดปากน้ำ (ประสาทวิทยาการ)
WATPAKNAM SCHOOL
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต ๑

**ต้อนรับคณะศึกษาดูงาน
โรงเรียนบ้านหนองสระพัง**

วันพฤหัสบดีที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ.2567

นางสาวเสาวนีย์ บุญไทย
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปากน้ำ

นางสาวเสาวนีย์ บุญไทย ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปากน้ำ (ประสาทวิทยาการ) พร้อมด้วย คณะครู และนักเรียน ให้การต้อนรับคณะศึกษาดูงานจาก โรงเรียนบ้านหนองสระพัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต ๑ เข้าศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก มัคคุเทศก์น้อย และการบริหารงาน 4 ฝ่าย

ข่าวประชาสัมพันธ์

โรงเรียนวัดปากน้ำ (ประสาทวิทยาการ)
WATPAKNAM SCHOOL
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต ๑

**ต้อนรับคณะศึกษาดูงาน
ศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาหัวเมืองพระสารี**

วันพฤหัสบดีที่ 2 สิงหาคม พ.ศ.2567

นางสาวเสาวนีย์ บุญไทย
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปากน้ำ

นางสาวเสาวนีย์ บุญไทย ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปากน้ำ (ประสาทวิทยาการ) พร้อมด้วย คณะครู และนักเรียน ให้การต้อนรับคณะศึกษาดูงานจาก ศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาหัวเมืองพระสารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต ๑ เข้าศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก ท่องเที่ยวแหลมสิงห์ และการบริหารงาน 4 ฝ่าย

บทสรุป

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนรู้ และเข้าใจ การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น ตัวกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ ซึ่งมี กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นกระตุ้นความสนใจ ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นอธิบายความรู้ ขั้นขยายความ เข้าใจ และขั้นตรวจสอบผล ซึ่งส่งเสริมทักษะในด้านต่างๆให้กับผู้เรียน และผู้เรียนยังสามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีมี คุณธรรม รักและหวงแหนอำรุงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย สืบสานและต่อยอด และนำมาปรับประยุกต์ใช้ในปัจจุบัน การเรียนรู้นอกห้องเรียน เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจ และเสริมประสบการณ์ในการสัมผัสการเรียนรู้จากประสบการณ์ จจริง อีกทั้งสามารถสร้างแกนสาร (Theme) ของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ “ฉ่อย ท่องเที่ยงแหลมสิงห์” อิง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ดังนั้นครูผู้เกี่ยวข้องในการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงควรพิจารณาการจัดกิจกรรมนอก ห้องเรียนให้นักเรียน เพื่อส่งเสริมผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน เกิดความรู้ความเข้าใจด้วยความสุขและนำสื่อที่ได้ เรียนรู้มาเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตจริง แต่ทั้งนี้การเรียนรู้นอกห้องเรียนมีทั้งข้อดีและข้อจำกัดที่ผู้เรียน และผู้สอนจะต้องศึกษา และหาวิธีการแก้ไขในกรณีเป็นข้อจำกัด การจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียนมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ต้องมีการวางแผนร่วม กันระหว่างผู้สอน ผู้เรียน และปราชญ์ท้องถิ่น มีกระบวนการศึกษาเรียนรู้ มีการสรุปผลการเรียนรู้ซึ่งมีความสำคัญเพื่อ สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนออกมาอย่างชัดเจน ผู้เรียนสามารถค้นหาจุดเด่นของตนเอง และส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิตให้แก่ผู้เรียน

อ้างอิง

เฉลิม นิติเขตต์ปรีชา. (2545). **เทคนิควิธีการสอนประวัติศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). **สอนประวัติศาสตร์ ให้เด็กมีความสุข สนุกคิด**. นนทบุรี: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง. นิธิ เอียวศรีวงศ์ และอาคม พัตถิยะ. (2525). **หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: บรรณกิจเทรดดิ้ง.

ศศิพัชร จาปา. (2558). **การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร..

ราชบัณฑิตสถาน. (2546). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: นามมีบุ๊คส์.

วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2543). **หนังสือคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนประวัติศาสตร์: ประวัติศาสตร์จะเรียนจะสอนกันอย่างไร**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

สิริวรรณ ศรีพหล. (2552). **การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม**. นนทบุรี: โครงการส่งเสริมการแต่งตำรา สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

. (2553). **การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา**. นนทบุรี: โครงการส่งเสริมการแต่งตำรา สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (๒๕๖๐). **ศิลปะการแสดง**. กรุงเทพฯ : สถาบันวัฒนธรรมศึกษา

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.